

Vodič za edukatore

Sasvim običan dan

Trajanje: 50 minuta | dob: 12 – 18 godina

Uvod

Što se događa kada nestane demokratska vladavina prava, praćeno isključivanjem i nejednakim postupanjem? Što bi to značilo za tvoj svakodnevni život? Što bi to značilo za tvoj običan dan?

Ova aktivnost pomaže učenicima jasno razumjeti kontrast između demokracije i diktature. Stoljećima je antisemitizam imao ulogu u Europi. Tijekom nacističke okupacije, nacisti su u zemljama koje su osvojili uveli mnoge antižidovske mjere. Te su mjere dovele do isključenja i dehumanizacije Židova te imale velike posljedice za njihov svakodnevni život. U ovoj lekciji učenici uče o procesu postepenog isključivanja i razmišljaju o tome što bi to značilo u njihovom vlastitom svakodnevnom životu..

Ciljevi učenja

- Učenici razumiju razlike između života u demokraciji i života u diktaturi te posljedice za njihov svakodnevni život.
- Učenici stječu uvid u to kako su ljudi dehumanizirani i isključeni u diktatorskom nacističkom režimu.
- Učenici povezuju prošlost sa svojim vlastitim običnim danom.

Organizacijska priprema

- Preuzmite datoteku „Antižidovske mjere“, ispišite je i izrežite datoteku (jednostrano, u boji, na dva A4 lista). Svaki učenik dobiva dvije antižidovske mjere (npr. ispišite datoteku tri puta za razred od 24 učenika).
- Preuzmite i ispišite radni list „Običan dan u parku“, po jedan A4 list na dvoje učenika (dvostrano, crno-bijelo).
- Osigurajte ploču za pisanje.

Priprema sadržaja

Nakon detaljnog vodiča po koracima pronaći ćete dodatne informacije o progonu Židova, koje mogu pružiti dodatnu pomoć pri izvođenju lekcije. Na kraju dokumenta nalazi se Napomena za edukatore uz radni list „Običan dan u parku“.

Savjet: Na početku nastavnog sata nemojte previše otkrivati o sadržaju lekcije - to će kasnije učiniti trenutak spoznaje (engl. „aha moment“) snažnijim. Potrebno je osnovno znanje o pojmovima poput Drugog svjetskog rata, ustava i demokracije. Kao nastavnik, unaprijed pročitajte izbor antižidovskih mjera iz okupirane Nizozemske te u koraku 1 usmjerite raspravu prema primjerima iz svakodnevnog života.

Vodič korak po korak

1 Kako izgleda običan dan

Zamolite učenike (pojedinačno ili u parovima) da napišu što rade tijekom jednog običnog (školskog) dana. Kako izgleda njihov dan? **Savjet:** Na ploči napišite sate i primjere aktivnosti kako biste im olakšali razmišljanje.

Primjer:

- 07:00 ustajanje
- 07:30 doručak (Što jedete?)
- 08:00 put do škole (Kako putujete u školu?)
- 08:30 u školi (Što radite? Npr. učite nove stvari, razgovarate s prijateljima...)
- 12:00 ručak (što jedete? S kim ručate?)
- 14:00 povratak kući (Kako putujete kući?)
- 14:30 slobodno vrijeme (Što radite? npr. mobitel, bavljenje sportom, šetnja psa, gledanje videa, domaća zadaća...)
- 18:00 večera (S prijateljima ili obitelji?)
- 20:00 (Npr. vikendom: izlazak, zabave, kino itd.)

2 Prikupite odgovore

Prikupite odgovore učenika i zapišite ih na ploču. Dobivena lista aktivnosti postaje osnova za raspravu o antižidovskim mjerama (iako učenici to još ne znaju).

3 Drugi svjetski rat: nejednako postupanje u diktaturi

Postavite pitanja poput:

- Što vam prvo padne na pamet kada pomislite na Drugi svjetski rat i nejednako postupanje?
- Koje su skupine bile diskriminirane od strane nacista? (Židovi, Sinti i Romi, homoseksualne osobe, osobe s invaliditetom...)

Zapišite njihove odgovore u “mrežu riječi” oko liste sati i aktivnosti koju ste napravili, tj. oko njihovog „običnog dana”.

Opcionalno: Potražite citat iz Dnevnika Anne Frank od 20. lipnja 1942. godine, u kojem govori o antižidovskim mjerama u Nizozemskoj. Možete ga naglas pročitati razredu kao uvod u korak 4.

4 Antižidovske mjere: isključivanje i diskriminacija

Podijelite učenicima antižidovske mjere koje su uvedene u Nizozemskoj. Svaki učenik dobiva dvije mjere. Učenici rade u grupama od 2 do 4 učenika, pregledavaju i raspravljaju o mjerama.

Zatim u grupi naprave **rangiranje mjera**: najteža na vrhu, najmanje teška na dnu. U razredu raspravite izbor od 16 antižidovskih mjera, pitajući svaku grupu za njihove najteže mjere. Postavite pitanja poput:

- Koju mjeru ste smatrali najgorom?
- Imate li pitanja o nekoj od mjera?

5 Povezivanje s njihovim običnim danom

Objasnite grupama zadatak: uzmite listu aktivnosti koje obavljate tijekom svog „običan dan“ i provjerite što više nije moguće obavljati zbog mjera na vašem stolu. Prekrižite ih.

Zatim raspravite s cijelim razredom. Pitajte učenike koje su aktivnosti prekrižili i, jednu po jednu, prekrižite ih i na ploči.

Na kraju postavite pitanje: **Što je sada ostalo od vašeg dana?**

6 Politički sustav: diktatura naspram demokracije

Za uvod u radni list „Običan dan u parku“, postavite u razredu kratka pitanja:

- Tko je donosio antižidovske mjere?
- Koji je politički sustav bio na snazi dok su nacisti bili na vlasti?
- Koji politički sustav sada imamo u našoj zemlji?

Podijelite radne listove učenicima koji su podijeljeni u parove. Učenici počinju s tekstom Članka 1 nizozemskog Ustava, odgovaraju na pitanja i dovršavaju zadatak na stražnjoj strani. Raspravite rezultate u razredu. Ako je potrebno, koristite radni list Običan dan u parku (posljednja stranica Uputstva za nastavnike).

Opcionalno: Raspravite o prikazu Justicije – božice pravde u središtu ilustracije. Zašto Justicija nosi povež preko očiju?

7 Završetak: povratak običnom danu

Vratite se na ploču s listom aktivnosti koje učenici obavljaju tijekom „običnog dana“. Postavite završno refleksivno pitanje:

Što naš običan dan ima zajedničko s demokracijom?

Dodatne informacije

O progonu Židova

Antisemitske mjere u nacističkoj Njemačkoj

Imenovanjem Hitlera za kancelara 30. siječnja 1933. započelo je uklanjanje političke oporbe, a Židovi su brzo isključeni iz svih razina društva. Dana 15. rujna 1935. nacisti su uveli Nürnberške rasne zakone. Ti rasistički zakoni bili su usmjereni protiv Židova u Njemačkoj, davali su im manje prava od ostalih stanovnika Njemačke te ih postupno isključivali iz društva. Zbog toga se ova lekcija usredotočuje na diskriminaciju Židova tijekom nacističkog režima. Antisemitske mjere nacisti su nametali u gotovo svim zemljama koje su okupirali. U ovom edukacijskom materijalu pronaći ćete listu mjera antižidovskih mjera u Nizozemskoj, koje su provedene tijekom nacističke okupacije.

Definicija pojma „Židov“ u vrijeme nacističkog režima

Rasni zakoni definirali su tko se smatra Židovom, a tko ne. To se temeljilo na podrijetlu. Ako ste imali tri ili četiri židovska djeda ili bake, smatrani ste Židovom. Židovi se više nisu smatrali građanima te stoga nisu mogli ostvarivati određena građanska prava, nisu smjeli glasovati niti raditi u državnoj službi.

U Nizozemskoj

Dana 10. svibnja 1940. njemačka vojska napala je Nizozemsku. Time je započelo pet dana borbi koje su završile okupacijom zemlje. Dana 3. veljače 1941., po nalogu njemačkog okupatora, nizozemske vlasti objavile su da se Židovi moraju registrirati u svojoj općini kao Židovi ili „mješanci Židova“ (tzv. bastard Jews). Ti su podaci dodani u registar stanovništva.

Židovi nisu mogli predvidjeti posljedice te registracije, zbog čega se gotovo svi prijavili. Tijekom njemačke okupacije uvodilo se sve više ograničenja za Židove putem antisemitskih mjera.

O radnom listu „Običan dan u parku“

U parku se mogu vidjeti različita (temeljna) prava, kao što su pravo na prosvjed, sloboda govora, sloboda vjeroispovijesti, zaštita manjina, jednakost pred zakonom, sloboda izražavanja i dr. Evo nekoliko objašnjenja:

Justicija - božica pravde

Ova slika simbol je pravednog pravosuđa: vaga predstavlja njezinu prosudbu, mač kaznu, a povez na očima nepristranost (odnosno to da pri presudi ne gleda izgled žrtve ili počinitelja). U demokraciji je pravedno pravosuđe izuzetno važno.

Grafiti - granice slobode

Prosvjedovanje je dopušteno, ali u demokraciji nije dopušteno uništavati ili oštećivati imovinu. Sloboda izražavanja ima svoje granice. Čak i tijekom prosvjeda postoje pravila kojih se svi građani moraju pridržavati. Kroz ovu sliku može se raspravljati i o razlikama u visini kazni u diktaturi i demokraciji za kršenje zakona.

Napomena: Diskriminacija se događa i u demokracijama

Lako su svi jednaki pred zakonom, nepravde poput diskriminacije u praksi se javljaju i u demokratskim sustavima. Dakle, čak i u demokraciji ponekad se morate „boriti“ za jednaka prava - ona nisu automatski zajamčena. To je, primjerice, prikazano kroz djevojčicu koja je isključena iz sporta. Stoga, i u demokraciji nije sve uvijek pravedno ili savršeno.

Radni list: Običan dan u parku

YOU ARE ALLOWED TO PROTEST.

THE PARK IS FOR EVERYONE, SO THERE MAY ALSO BE NOISE.

YOU CAN BELIEVE WHATEVER YOU WANT.

EVERYONE IS ALLOWED TO USE PUBLIC SPACES.

FREEDOM OF THE PRESS

THIS PARK IS FOR EVERYONE

NO DOG POO. KEEP DOGS ON LEADS.

NO, YOU'RE A GIRL, YOU CAN'T JOIN IN.

SO GET OFF THE FLOOR AND GET UP THERE FOR A HOTDOG.

IT IS FAR TOO BUSY IN THIS PARK...

CELEBRATE!

YOU ARE FREE TO FAIL IN LOVE WITH WHOEVER YOU WANT.

THERE IS TRASH ON THE GROUND, NOT EVERYONE CLEANS UP AFTER THEMSELVES.

THERE IS STILL EXCLUSION IN EVERYDAY LIFE.

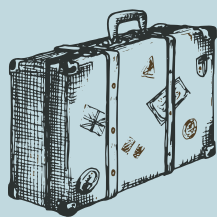
RED: EXAMPLES OF (FUNDAMENTAL) RIGHTS

BLUE: EXAMPLES OF DISADVANTAGES OF DEMOCRACY

Sasvim običan dan antižidovske mjere u Nizozemskoj

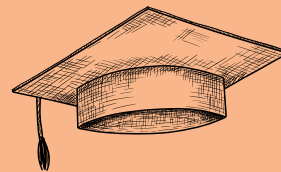
ANTIŽIDOVSKA MJERA TIJEKOM
OKUPACIJE NIZOZEMSKOJ

ŽIDOVIMA VIŠE NIJE DOPUŠTENO PUTOVATI
ILI SE KRETATI BEZ DOZVOLE

7. STUDENOGA 1941.

ANTIŽIDOVSKA MJERA TIJEKOM
OKUPACIJE NIZOZEMSKOJ

ŽIDOVSKIM UČENICIMA ZABRANJENO
JE POHAĐATI ŠKOLE

15. RUJANA 1942.

ANTIŽIDOVSKA MJERA TIJEKOM
OKUPACIJE NIZOZEMSKOJ

ŽIDOVIMA NIJE DOPUŠTENO
POSJEĆIVATI NEŽIDOVE

6. SRPNJA 1942.

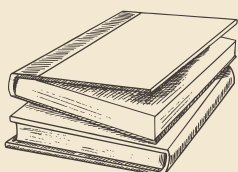
ANTIŽIDOVSKA MJERA TIJEKOM
OKUPACIJE NIZOZEMSKOJ

ŽIDOVIMA JE DOZVOLJENO ULAZITI U
NEŽIDOVSKU TRGOVINU SAMO IZMEĐU 15 I 17 SATI

30. LIPNJA 1942.

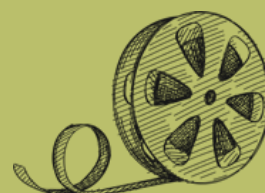
ANTIŽIDOVSKA MJERA TIJEKOM
OKUPACIJE NIZOZEMSKOJ

ŽIDOVSKI UČENICI MORAJU POHAĐATI
ZASEBNE ŽIDOVSKU ŠKOLE

6. RUJNA 1941.

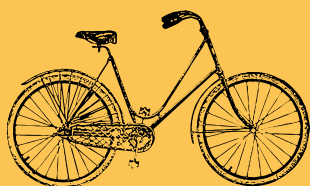
ANTIŽIDOVSKA MJERA TIJEKOM
OKUPACIJE NIZOZEMSKOJ

ŽIDOVIMA JE ZABRANJEN
ODLAZAK U KINO

7. SJEČNJA 1941.

ANTIŽIDOVSKA MJERA TIJEKOM
OKUPACIJE NIZOZEMSKOJ

ŽIDOVIMA ZAPLENJUJU BICIKLE I DRUGA
PRIJEVOZNA SREDSTVA

12. LIPNJA 1942.

ANTIŽIDOVSKA MJERA TIJEKOM
OKUPACIJE NIZOZEMSKOJ

ŽIDOVIMA JE ZABRANJEN ODLAZAK NA PLAŽE,
U PARKOVE, BAZENE I HOTELE

31. SVIBNJA 1941.

Sasvim običan dan antižidovske mjere u Nizozemskoj

ANTIŽIDOVSKA MJERA TIJEKOM
OKUPACIJE NIZOZEMSKOJ

SVI ŽIDOVİ STARIJI OD ŠEST GODINA
MORAJU NA ODJEĆI NOSITI ŽUTU ZVIJEZDU
S NATPISOM „ŽIDOV“

3. SVIBNJA 1942.

ANTIŽIDOVSKA MJERA TIJEKOM
OKUPACIJE NIZOZEMSKOJ

ŽIDOVSKI GLAZBENICI OTPUŠTENI
SU IZ ORKESTARA

15. SVIBNJA 1941.

ANTIŽIDOVSKA MJERA TIJEKOM
OKUPACIJE NIZOZEMSKOJ

ŽIDOVIMA JE ZABRANJENO
BORAVITI NA ULICAMA
OD 20:00 DO 6:00

30. LIPNJA 1942.

ANTIŽIDOVSKA MJERA TIJEKOM
OKUPACIJE NIZOZEMSKOJ

ŽIDOVIMA JE DOZVOLJENO POSJEĆIVATI
SAMO ŽIDOVSKE FRIZERE

14. LIPNJA 1942.

ANTIŽIDOVSKA MJERA TIJEKOM
OKUPACIJE NIZOZEMSKOJ

ŽIDOVIMA JE ZABRANJENO ČLANSTVO U
UDRUGAMA I SPORTSKIM KLUBOVIMA
S NEŽIDOVSKIM ČLANOVIMA

22. LISTOPADA 1941.

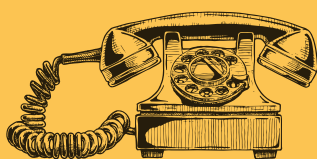
ANTIŽIDOVSKA MJERA TIJEKOM
OKUPACIJE NIZOZEMSKOJ

OSOBNİ ISKAZNICE ŽIDOVA OZNAČENE
SU SLOVOM „J“

4. SRPNJA 1941

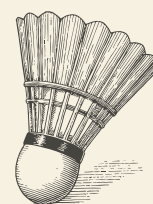
ANTIŽIDOVSKA MJERA TIJEKOM
OKUPACIJE NIZOZEMSKOJ

ŽIDOVIMA JE ZABRANJENO
IMATI TELEFON

1. KOLOVOZA 1942

ANTIŽIDOVSKA MJERA TIJEKOM
OKUPACIJE NIZOZEMSKOJ

ŽIDOVIMA JE ZABRANJENO
BAVITI SE SPORTOM

12. LIPNJA 1942.

Radni list

Običan dan u parku

Uvod

Jedno od glavnih obilježja demokratske države jest ustav. To je najvažniji zakon koji sadrži temeljna pravila demokracije i prava njezinih građana. Na primjer, članak 1. Ustava Kraljevine Nizozemske kaže:

Članak 1. Jednako postupanje i zabrana diskriminacije

Svi ljudi u Nizozemskoj moraju se jednako tretirati u sličnim situacijama. Diskriminacija na temelju vjere, uvjerenja, političkih stavova, rase, spola, invaliditeta, seksualne orijentacije ili po bilo kojoj drugoj osnovi nije dopuštena.

Također možete potražiti Ustav svoje zemlje, posebno članak koji se odnosi na jednako postupanje i zabranu diskriminacije.

1 Razgovarajte u parovima o sljedećem pitanju

Mogu li se u demokraciji dogoditi antisemitski zakoni poput onih iz prošlosti? Objasnite zašto.

2 Okrenite radni list i pogledajte crtež parka

- Zaokružite pet situacija koje su moguće zahvaljujući (temeljnim) pravima u demokraciji.
- Drugom bojom zaokružite tri moguće mane (nedostatke) demokracije.

Radni list

Običan dan u parku

